

**МИТНИЧЕСКИ КОНТРОЛ
ВЪРХУ ОДОБРЕНИТЕ
ИКОНОМИЧЕСКИ
ОПЕРАТОРИ**

© Академично издателство „Ценов“, Свищов, Градево 24
© Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов

ISSN 1310–2737

Гл. ас. д-р МОМЧИЛ АНТОВ

МИТНИЧЕСКИ КОНТРОЛ ВЪРХУ ОДОБРЕНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ОПЕРАТОРИ

Издание на Стопанска академия „Д. А. Ценов“
Свищов, 2017

ECONOMIC WORLD COLLECTION

Chief Assist. Prof. Momchil Antov, Ph.D.

CUSTOMS CONTROL ON AUTHORIZED ECONOMIC OPERATORS

“TSENOV” ACADEMIC PUBLISHING HOUSE

“D. A. TSENOV” ACADEMY OF ECONOMICS - SVISHTOV, BULGARIA

Редакционен съвет

Проф. д-р Румяна Лилова – главен редактор

Проф. д-р ик.н. Румен Върбанов – зам. главен редактор

Доц. д-р Диана Ималова – научен секретар

Проф. д-р Анета Денева

Проф. д-р Мария Андреева

Доц. д-р Галина Захариева

Доц. д-р Тодор Кръстевич

Анка Танева – стилев редактор

Ваня Борисова – технически секретар

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	9
------------	---

ГЛАВА ПЪРВА. Същностна характеристика на митническите улеснения	15
1. Същност на опростените митнически процедури	16
2. Видове улеснения на митническите формалности.....	27
3. Ползи от въвеждането на митнически улеснения	47

ГЛАВА ВТОРА. Приложението на статута „Одобрен икономически оператор“ (АЕО)	63
1. Приложение на статута АЕО в рамките на страните – членки на Световната митническа организация	64
2. Приложение на статута АЕО в рамките на страните – членки на Европейския съюз.....	77
3. Приложение на статута АЕО в Република България.....	90

ГЛАВА ТРЕТА. Технологични особености на митническия контрол върху Одобрените икономически оператори.....	104
1. Форми на митническия контрол върху лицата със статут АЕО.....	107
2. Критерии за допускане до статут „Одобрен икономически оператор“	122
3. Контролни процедури при предоставянето и приложението на статут АЕО	143

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА. Проблеми на митническия контрол върху Одобрените икономически оператори и възможности за неговото усъвършенстване	170
1. Проблеми, произтичащи от особеностите в дейността на икономическите оператори	171
2. Проблеми, произтичащи от състоянието на митническия контрол в рамките на статута АЕО	180

3. Възможности за усъвършенстване на митническия контрол върху Одобрените икономически оператори	202
Заключение	217
Използвани източници	221
Приложения.....	235

CONTENTS

Introduction	9
CHAPTER ONE. Essential characteristics of customs facilitation	15
1. Nature of simplified customs procedures	16
2. Types of customs formalities facilitation.....	27
3. Benefits of introducing customs facilitation	47
CHAPTER TWO. Applying the Approved Economic Operator status (AEO)	63
1. Applying the AEO status in the Member States of the World Customs Organization	64
2. Applying the AEO status in the Member States of the European Union.....	77
3. Applying the AEO status in the Republic of Bulgaria.....	90
CHAPTER THREE. Technological features of customs control on Approved Economic Operators	104
1. Forms of customs control on individuals having an AEO status	107
2. Criteria for granting the Authorized Economic Operator status	122
3. Control procedures in granting and applying the AEO status	143
CHAPTER FOUR. Problems of customs control on Authorized Economic Operators and opportunities for improving it.....	170
1. Problems arising from the specific characteristics of the Economic Operators activities	171
2. Problems arising from the state of customs control within the AEO status	180
3. Opportunities for improving the customs control on Authorized Economic Operators.....	202
Conclusion.....	217
References.....	221
Annexes	235

УВОД

В съвременните условия приложението на функциите на митническия контрол не се възприема като конкретна последователност от действия. Съществуват редица законово установени случаи и хипотези, при които определени митнически процедури биват променяни и оптимизирани в полза на икономическите оператори¹ (вносители, износители, спедитори, превозвачи, складодържатели, митнически представители и др.). Дерогацията на законодателството в тази насока се изразява в опростяване или съкращаване на контролните митнически процедури там, където това е възможно и обосновано и ако се гарантира сигурността на международните търговски вериги. От една страна, целта на тези митнически улеснения е **да се оптимизира и повиши ефективността на митническия контрол**. От друга страна, тяхното приложение води до **редица ползи и за икономическите оператори**. Тези ползи са свързвани преди всичко с намаляване на сроковете или на разходите за митническо оформяне на международните товари, минимализиране на подлежащите на заплащане митнически задължения и други.

Погледнато от позицията на митническите контролни органи, разрешаването на подобни действия следва да се извършва при стриктното съблюдаване на изискуемите от законодателството предпоставки. Формализирането на контролните действия в тази част от дадено митническо производство може съществено да наруши проявлението на фискалната, икономическата или защитната функция на митническия контрол. На практика това означава, че неправилното приложение на митническите улеснения може да доведе до пренебрегване интересите на европейските потребители, производители или търговци на стоки. Именно недопускането на подобна възможност следва да се разглежда като една от основните цели на митническите органи при осъществяването на ежедневната им контролна дейност.

¹ Съгласно разпоредбите на чл. 5, параграф 5 от Регламент № 952/2013 за създаване на Митнически кодекс на Съюза, „**икономически оператор**“ означава лице, което в рамките на своята стопанска дейност участва в дейности, обхванати от митническото законодателство.

Икономическите оператори, освен да познават предвидените в законодателството опции за улесняване на митническите формалности, трябва добре да познават потенциала и потребностите на своя бизнес. Придържайки се към концепцията за развитие на т.нар. „**икономика на знанието**“, е важно, правилно да се прецени кои възможности за опростяване на митническите процедури са необходими и подходящи за прилагане в дадена конкретна ситуация. Несъобразяването с тези особености може да доведе до извършването на излишни и финансово необосновани действия от страна на икономическите оператори при реализирането на дадено вносно, износно или транзитно митническо производство.

В световната митническа практика като върхова форма на достъп до улеснения в митническите формалности се разглежда статутът на т.нар. „**Одобрен икономически оператор**“ (AEO – Authorized Economic Operator)². Той обединява възможностите за приложение на опростени митнически процедури и изграждането на надеждни международни вериги за доставки на стоки. Статутът AEO е въведен в действие в страните – членки на ЕС през 2008 г. и е от съществено значение при търсенето на баланс между непрекъснато нарастващите изисквания към митническите администрации по отношение на сигурността и безопасността на международната търговия и желанието на търговците за лесно и бързо митническо оформяне на техните стоки. Приложението му има съществено отношение както към либерализирането и интензифицирането на международните търговски връзки, така и към правилното изпълнение на възложените функции и задачи на митническите контролни системи. С това значението на статута AEO предопределя и необходимостта от задълбочено изследване на същността, съдържанието, технологията и проблемите на обхващащите го митнически контролни механизми с оглед подобряване на тяхната надеждност и ефективност. Теоретичните разработки у нас по посочената проблематика могат да се определят като недостатъчни, поради което разглеждането ѝ в известна степен обогатява научното познание в тази област и има

² В текста за съкратена форма на „Одобрен икономически оператор“ се приема абревиатурата на английското понятие AEO.

определена практическа стойност за системата на митническия контрол в страната.

Обект на изследване в настоящата разработка са *възможностите за приложение на митническите улеснения в рамките на статута „Одобрен икономически оператор“ в Европейския съюз и в частност в РБългария и на свързаните с тях особености на митническия контрол.*

Предмет на изследване са *същността, обхватът и технологията на митническия контрол върху лицата със статут „Одобрен икономически оператор“, проблемите при неговото прилагане и възможностите за усъвършенстването му.*

Изследователската цел на разработката е да се *изследва състоянието на статута „Одобрен икономически оператор“ в ЕС и у нас и да се изведе технология на контрола върху приложението му в контекста на действащото митническо законодателство, Конвенцията от Киото (WCO, 1999) и Протокола към нея. На тази основа се търсят варианти за очертаване на проблемните зони на митническия контрол в разглежданото направление и възможните резерви за повишаване на ефективността му.*

Тезата, която се подлага на изследване и доказване в тази разработка, е, че *поради специфичното си приложение митническите улеснения в рамките на статута „Одобрен икономически оператор“ предполагат разработването на отделна технология на митническия контрол, позволяваща правилното проявление на основните му функции (фискална, защитна и икономическа).* Извършваните контролни действия от страна на митническите органи по отношение разрешаването и приложението на статута АЕО обхващат определени условия и само стриктното им изпълнение прави прилагането му обосновано, възможно за осъществяване и не на последно място – гарантиращо интересите на обществото.

За постигане на посочената цел и доказване на изведената теза се предвиждат за изпълнение следните **задачи**:

➤ **Първо.** Изследване на теоретичните аспекти на митническите улеснения и идентифициране на свързаните с тях присъщи ползи

както за митническите администрации, така и за икономическите оператори;

➤ **Второ.** Разглеждане на практическото проявление на статута „Одобрен икономически оператор“ в световен мащаб, общо в страните – членки на ЕС и конкретно в РБългария;

➤ **Трето.** Очертаване на технологичните особености на митническия контрол върху лицата със статут „Одобрен икономически оператор“;

➤ **Четвърто.** Извеждане на основните проблеми и съществени рискове, съпътстващи приложението на опростените митнически процедури от Одобрените икономически оператори и предлагане на мерки за тяхното преодоляване с цел усъвършенстване на митническия контролен процес в това направление.

За решаването на тези задачи са използвани методите на научния анализ и синтез, системният и процесният подход. Проведените проучвания в практиката са направени чрез методите наблюдение и описание. За целите на разработката са извършени персонални интервюта с представители на митническата администрация с оглед разкриване на част от проблемите, съпътстващи контрола върху лицата със статут „Одобрен икономически оператор“ и използваните от митническите органи подходи, средства и способности за тяхното разрешаване. За аргументиране на проведените изследвания и резултатите от тях са използвани графични и таблични форми на представяне. Те онагледяват вижданията във връзка с изложената теза, поставената цел и определените задачи в монографичния труд.

Настоящото изследване е свързано с наличието на някои **ограничения**:

➤ Разнопосочният характер на осъществяваните дейности от страна на икономическите оператори не позволява създаването на универсален модел за осъществяване на митнически контрол. Поради това изследването се ограничава по отношение на основните му аспекти в рамките на статута АЕО, без да се разглеждат възможните вариации в зависимост от особеностите в дейността на икономическите оператори;

➤ Според информация от Световната митническа организация към 31.05.2016 г. концепцията за предоставяне на статут „Одобрен

икономически оператор“ намира практическо приложение в 69 страни по света, а в други 16 страни текат процедури за нейното стартиране. Поради относително големия им брой за целите на сравнителния анализ в Глава втора е отчетено приложението на статута АЕО само в страни, които са водещи търговски партньори на ЕС;

➤ Отчитайки унифицираното разглеждане на отделните митнически формалности по отношение дейността на Одобрените икономически оператори, изследването не претендира за изчерпателност при посочването на съпътстващите митническият контрол проблеми и на мерките за тяхното преодоляване;

➤ Обобщенията, изводите и препоръките са направени в отсъствието на цялостни научни разработки по въпросите на митническият контрол върху лицата със статут АЕО в Р България, което не позволява тяхната съпоставка.